

***ZEVEN NIEUWE VEREN
Zo kan het niet langer met de PvdA!***

Pleidooi voor een sociaal democratische koers en politieke regie

7 NIEUWE VEREN

Zo kan het niet langer met de PvdA!

Pleidooi voor een sociaal democratische koers en politieke regie

Voorwoord

Zo kan het niet langer. Het gedraai, het onvermogen en het gebrek aan politieke regie die de afgelopen PvdA verkiezingscampagne illustreerden gaan na een paar weken rust in het Koetshuis te Beetsterzwaag onverdroten voort.

Van de leden en sympathisanten van de PvdA wordt gevraagd om te wachten op de daden van het kabinet, maar in een paar maanden tijd is de leiding van de PvdA erin geslaagd het PvdA verhaal in het regeerakkoord naar de achtergrond te laten verdwijnen. Wat **niet** is bereikt in het regeerakkoord voert de boventoon. Topinkomens kunnen plotseling niet worden aangepakt. Als na een hausse van kritiek vanuit onder meer de Wiardi Beckman Stichting (WBS) de fractie en PvdA leider Bos jongstleden maart andermaal vragen om toch vooral te wachten op de daden van het kabinet, doorbreekt zij zelf in april van dit jaar de eerste ontlukende rust. De PvdA is een partijvoorzitter met mandaat van de leden en een partijbestuur armer. De PvdA heeft een fractie die in de rug van de partijleider schiet via een interview met een damesmaandblad. Wat rest na 100 dagen is het pleidooi voor de afschaffing van de gloeilamp.

Er is geen idee over een eenduidige koers. En, als gezegd, van enige politieke regie is ook na de verkiezingen al lang geen sprake meer. Jacques Tichelaar, de nieuwe fractievoorzitter van de PvdA, verklaarde onlangs dat er een grondig debat moet komen over de inhoud: 'waar staat de PvdA nu precies voor?' Onder het leiderschap van Wouter Bos en Ruud Koole is er een bibliotheek aan, soms hele goede, rapporten verschenen. Hoe kan het dat ondanks al die rapporten, een nieuw beginselmanifest en een nieuw verkiezingsprogramma de PvdA nog steeds geen herkenbaar profiel heeft? Teveel focus op de lijsttrekker, die daar zelf overigens voor gepleit heeft? Bezigheidstherapie om het kader zoet te houden en het idee van een levende ledenpartij in tact te houden? Zijn ze irrelevant? Missen ze de tijdsgeest? Of komt het wellicht voort uit de verworping van de PvdA tot een club vol beleidsmedewerkers, ambtenaren en andere vrijgestelden die leven in een wereld waarin rapporten produceren het hoogst haalbare is, maar waar weinig besef aanwezig lijkt te zijn hoe en door wie de standpunten uit de rapporten in de politieke praktijk gerealiseerd dienen te worden?

Voor U ligt een manifest: '**7 nieuwe veren, een pleidooi voor een sociaal-democratische koers en politieke regie**'. Na een beknopte analyse van een aantal van de belangrijkste tekortkomingen binnen de PvdA en de daarbinnen heersende elite, worden 7 nieuwe veren geschetst. Een zevental cruciale invalshoeken om de PvdA weer op een sociaal-democratische koers te krijgen, om politiek profiel aan te brengen in een kleurloze partij en om de partijorganisatie te veranderen door de politieke regie in de komende jaren ter hand te nemen. Want zo kan het niet langer.

Met dit manifest streef ik een PvdA na die zichzelf weer serieus neemt en die niet langer genoeg neemt met het onvermogen van de PvdA leiding om een heldere koers uit te zetten en vast te houden. Dat debat moet met velen gevoerd gaan worden, allereerst in de opmaat naar het najaarscongres van de PvdA. Eerste doel daarbij is om de samenstelling van het nieuwe partijbestuur te beïnvloeden in de richting van een sociaal democratische koers en regie. Gelet op de acute crises binnen de PvdA moet van de nieuwe partijvoorzitter, anders dan de theorieboekjes voorschrijven, een leidende politieke rol worden verwacht. De nieuwe voorzitter zal een politieke regiegroep moeten instellen die het Haagse smaldeel dwingt koers te bepalen en keuzes te maken.

Als overtuigd sociaal-democraat en in het besef dat de PvdA als organisatie in potentie de beste hoeder is van deze visie op de samenleving zal ik me oriënteren op een nieuwe beweging in de PvdA. Een beweging die de koers van de PvdA in de komende jaren verregaand moet gaan beïnvloeden. Het wordt weer tijd voor echte sociaal-democraten!

De overtuigende opstelling die politieke concurrenten ter rechterzijde tentoonstellen wordt in het linkse kamp afgedaan als simplisme en onverdraagzaamheid en wordt bezworen met vrijblijvende

bezweringsformules en oproepen tot rust in de samenleving. De PvdA moet ophouden met de 'weg met ons' cultuur en moet zelfverzekerd met haar eigen programma het strijdtoneel betreden in plaats van zich te verliezen in haar politieke tegenstanders.

Daarom in een kort manifest onder de titel '**7 nieuwe veren**' een heldere sociaal-democratische visie en een oproep om de bakens te verzetten.

Het moet anders, zo kan het niet langer!

Jacques Monasch

30 mei, 2007

Meer informatie:

'7 nieuwe veren'

Jacques Monasch
2e Constantijn Huygensstraat 79
1054 CS Amsterdam.
+ 31 (0)6 12967238
jacquesmonasch@planet.nl

**De website www.7nieuweveren.nl
gaat op zeer korte termijn online.**

Over de initiatiefnemer: Jacques Monasch is sociaal- democraat. Hij bekleedde diverse functies binnen de PvdA en haar wetenschappelijk instituut, de WBS. Hij was werkzaam bij het ministerie van Financiën en als docent internationaal recht en internationale betrekkingen verbonden aan het koninklijk instituut voor de marine (KIM).

Hij was werkzaam voor het buitenland instituut van de Amerikaanse Democraten en is momenteel vanuit zijn consultancy gericht op Strategie&Communicatie, werkzaam voor tal van bedrijven, maatschappelijke organisaties en politieke partijen in binnen- en buitenland. Hij heeft daarnaast een galerie met vestigingen in Moskou en Amsterdam gespecialiseerd in Russische kunst. Monasch adviseerde diverse bewonersgroepen en onder meer de marktkooplui van de Albert Cuyp. Daarnaast is hij trainer van twee jeugdvoetbalteams met jongens uit alle geledingen van de samenleving.

7 NIEUWE VEREN

Zo kan het niet langer met de PvdA!

Pleidooi voor een sociaal democratische koers en politieke regie

Inleiding

Angstige elite, zelfverzekerd electoraat

Een parade van columnisten, wetenschappers en politici heeft de verkiezingsuitslagen van 2002 en 2006 afgedaan als een uitspraak van de bange kiezer. Kiezers zouden met hun rug naar de toekomst staan, bang voor verandering. Burgers voor wie de moderne tijd te snel gaat, u weet wel, de verliezers van de globalisering. Binnen de PvdA wordt dan vervolgens met *dédain* gewezen naar de SP en (post-)Fortuynisten.

Het is maar zeer de vraag of de kiezers zo'n losgeslagen bende vormen, zo bang zijn voor de toekomst of wars zijn van verandering. Wellicht spreekt uit de opstand der kiezers juist de hoop op verandering. De wil om echt iets te doen aan de sociaal-economische- en culturele problemen in onze samenleving? Wat zijn de veranderingen waarmee onder meer de PvdA de kiezer de afgelopen jaren heeft geconfronteerd? Hoe horen sociaal-democraten de echte uitspraak van de kiezer te duiden?

Drie grote veranderingsoperaties vallen op. Ten eerste de toenemende zucht naar privatisering. De heilige markt die van toepassing is verklaard op openbare nutsbedrijven, op de zorg en op de marktconforme salariering in verzelfstandigde organisaties als woningbouwcorporaties. De tweede grote veranderingsoperatie vormden de grootschaligheidsoperaties in bijvoorbeeld het onderwijs, de politie en het openbaar bestuur. 'Efficiency of scale' is bij al deze operaties het dominante organisatieprincipe geworden, terwijl de menselijke maat in al deze sectoren volledig uit het oog is verloren. De derde verandering heeft zich gericht op supranationalisering. De natiestaat had afgedaan en Brussel moet versterkt worden. Vanuit de Europese commissie wordt gepleit voor een eigen Europese belasting, overheveling van bevoegdheden aan Europa en meer regelgeving en bureaucratie vanuit Europa. Dat was de verandering die de kiezer werd voorgeschoteld en die feit zou zijn geworden als de Europese grondwet was doorgezet. Het Brusselse monster leeft nog volop en beslist in welk btw tarief de verkoop van paarden moet vallen, als ook hoe de zwaarlijvigheid bij kinderen moet worden aangepakt.

Wie deze veranderingen aanschouwt moet zich afvragen of de kiezer bang is voor verandering of inhoudelijk kiest voor politieke partijen die niet vluchten in grote organisatieveranderingen. Veranderingen die weinig tot niets aan de werkelijke maatschappelijke problemen hebben gedaan. Denk aan de managers in plaats van onderwijzers; aan de exorbitante directeurs salarissen voor topmannen in de energiebedrijven, terwijl de energierekeningen stijgen; en denk aan het toelaten van stromen nieuwe gastarbeiders terwijl grote groepen in de Nederlandse samenleving werkeloos langs de kant staan. Dat zijn toch niet de veranderingen waar Nederland op zit te wachten?

De kiezer wil een optredende overheid

De verkiezingsuitslagen zijn geen bange proteststem. Het is een uitspraak voor het aanpakken van maatschappelijke problemen in plaats van het vluchten in organisatievraagstukken, het is een uitspraak voor de menselijke en sociale maat in de zorg voor ouderen en in het onderwijs van onze kinderen in plaats van grootschaligheid. En het is een uitspraak om problemen op te lossen op het niveau dat het dichtst bij de problematiek en de betrokkenen staat zonder een onnodige supranationale bureaucratie op te tuigen. Wie bovendien beweert dat kiezers niet nadenken over de grote problemen om ons heen, beschouwt de verkiezingsuitslag wel op een zeer bekrompen wijze. Nederland levert een van de hoogste internationale bijdragen op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. De uitzending van Nederlandse troepen naar Afghanistan wordt door de meerderheid van de bevolking gesteund. Een ruime meerderheid wil in de EU blijven. Wie daarentegen nu nog geen vraagtekens stelt bij de militaire interventie bij Irak lijkt te zijn gevangen in de ideologische missie van de Amerikaanse president Bush. Zou de vraag of militaire interventies door westerse troepen in andere culturen met een ander ontwikkelingsperspectief niet van een hogere intellectuele orde zijn dan het naïef goed willen doen op korte termijn zonder na te denken over de lange termijn-consequenties? Wie is hier nu bekrompen? Wat zijn dat voor 'luiken' die open

moeten staan? Stonden de tegenstanders van de inval in Irak echt met de luiken dicht en waren het provincialen die tegen waren? Denkt u nog eens na.

Gevreesd moet worden dat het vooral angstige politici, ambtenaren en columnisten zijn die niet met deze vraagstukken weten om te gaan en nu hard om zich heen slaan en de kiezer voor rotte vis uitmaken. Het beschimpen van de kiezer tracht te verhullen dat hun tijd voorbij is. Het is het logisch gevolg van een establishment dat niet wil nadenken over de roep om echte veranderingen. De echte bange kiezers zijn in de eerste plaats de recente electorale verliezers die blijven vasthouden aan achterhaalde en mislukte veranderingen en geen perspectief op een echte aanpak van de prangende maatschappelijke nationale en internationale problemen weten te bieden.

Koers

Er is de afgelopen jaren veel papier geproduceerd in de PvdA. Maar het resultaat is buitengewoon mager. Het beginselmanifest is een vaag en bleek product gebleken, allerlei partijrapporten, soms hele goede, over de meest belangwekkende onderwerpen zijn verdwenen in bureaulades. Standpunten van AOW tot aan dubbele nationaliteit vallen bij de eerste de beste weerstand om. politici binnen de PvdA worden als volksvertegenwoordigers niet langer gekozen op inhoud en bewezen daadkracht en kennis, maar op a-politieke kenmerken als sekse en etniciteit. En nu wordt dus ook tot overmaat van ramp het regeerakkoord door de PvdA buitengewoon slecht verdedigd. In plaats van het benadrukken van PvdA thema's als de aanpassing van de herkeuringen in de WAO, het tegengaan van huurverhogingen en een nieuw krachtig milieubeleid, ligt de nadruk vooral op zaken die niet zijn binnengehaald tijdens de kabinetsformatie.

Een wedstrijdzeiler gaat overstag om dichter en dus sneller bij zijn doel te komen. De leiding van de PvdA gaat bij elke opstekende wind overstag om vervolgens weer op een geheel nieuw doel af te koersen. Eerst was er het sociaal liberalisme, de uitverkoop onder Paars, daarna kwam de Zweedse verzorgingsstaat in beeld en uiteindelijk bleek het uitkerings-socialisme en de armoede rond de voedselbanken de laatste reddingsboei voor een dolende partijleiding. De Haagse leiding heeft bewezen niet in staat te zijn om een duidelijk politiek verhaal te ontwikkelen. De 'Wouter tapes' toonden wat velen bevroedden, ze illustreerden een ondragelijke leegheid. Dat kan zo niet langer. Het ontbreekt aan politieke regie en het ontbreekt de PvdA aan een duidelijk idee over een koers. Een koers die sociaal-democratisch dient te zijn.

DE 7 NIEUWE VEREN

1. Sociaal-democratie betekent sturen, ingrijpen, stimuleren en zelf nadenken

Een andere mentaliteit en ambitieniveau is cruciaal voor de volgende fase van de sociaal-democratie. De sociaal-democratie stelt de vitaliteit van de politiek en het vermogen van politici en bestuurders om problemen aan te pakken centraal. De politiek staat dus niet op afstand maar is aanspreekbaar op publieke doelen die met publieke middelen gefinancierd worden.

Dat kan niet door de verantwoordelijkheid voor publieke taken en doeleinden uit handen te geven. De organisatie van publieke taken, op welke wijze doeleinden het beste bereikt worden, kan op een afrekenbaar contract uitbesteed worden. Maar altijd met de mogelijkheid om contractpartners af te rekenen op voortgang en resultaat.

Het plannings-socialisme, gebaseerd op sturing via regels, is in de politiek en ambtenarij gemeengoed geworden. Maar het instrument is bot. Het zijn juist PvdA bestuurders die met nieuwe vormen van bestuur een antwoord moeten vinden op nieuwe vormen van sturing. Dat antwoord begint met het resoluut overboord gooien van de vereenzelving van de PvdA met ambtelijke bureaucratieën, grote instituties en onbewegelijke verdragen.

De PvdA moet haar sturende ambities in een complexe samenleving waar permanente improvisatie en interventies nodig zijn weer onderdeel van haar beleid gaan maken. Sturing moet anders worden vormgegeven door te kiezen voor een klein centraal ambtelijk apparaat, politieke bemoeienis met de uitvoering en uitbesteding van taken onder politieke regie. Dat wil niet per definitie zeggen: decentralisatie naar het lokale niveau, want dat leidt te vaak tot een kopie van hetzelfde probleem.

Teveel bestuurders verschuilen zich achter de complexiteit en de onmogelijkheid van maatschappelijke vraagstukken. Die mentaliteit hoort niet in een sociaal-democratische partij thuis. Oplossingsgerichtheid in plaats van organisatorische veranderingen moet weer centraal komen te staan in de mentaliteit en ambities van sociaal-democratische bestuurders en vertegenwoordigers. Burgers betalen 35 Eurocent of meer aan belasting op elke zuur verdiende Euro. Daar moet een 5-sterren bestuur tegenover staan. Dat vraagt op heel veel plaatsen nieuwe bestuurders en politici met een geheel andere mentaliteit.

Het is tijd om afscheid te nemen van de liberalen en mandarijnen in de PvdA! Het wordt tijd dat de PvdA weer een onvervalste sociaal democratische partij wordt en dat vervolgens uitdraagt. Niet het weg met de politiek en overheid, maar sturende pretenties, kennis van veranderingsprocessen vorm gegeven in concrete plannen, moeten weer voorop staan. Binnen de PvdA zou niet langer een dominante plaats moeten worden gegeven aan liberalen die ongeremd de globalisering roemen, te pas en te onpas militair willen ingrijpen, het marktmechanisme als zaligmakend accepteren, met dédain spreken over problemen in het dagelijks leven van mensen en bijvoorbeeld alsnog de Europese grondwet zonder referendum aan de Nederlandse bevolking willen opdringen. Het wordt de hoogste tijd dat het PvdA smaldeel in het kabinet laat zien dat ze daadwerkelijk weer onderwijzers, verzorgers en agenten centraal gaat stellen en de papier- en regeldruk verregaand terug gaat dringen.

De PvdA moet weer zelf leren nadenken en handelen. Op internationaal gebied moet de PvdA zich niet verschuilen achter instituties en verdragen. Moet een veto van China in de Veiligheidsraad onze mening en eventueel acties in bv. Darfur beslissend bepalen? Moet een doorgesloten Europese grondwet en Brusselse bureaucratie bepalen wat wij wel of niet mogen op ons eigen grondgebied? De PvdA moet weer leren nadenken in plaats van zich te verschuilen achter anonieme instituties en regels. Ambtelijke instituties willen per definitie groeien. Dat vraagt permanente tegendruk. Op internationaal gebied is militair ingrijpen voor de PvdA een normaal onderdeel van beleid geworden. Waar de interventie in Afghanistan gerechtvaardigd was, had de PvdA in Irak nooit mogen meedoen aan de 'Coalition of the Willing' onder leiding van President Bush en oud-minister Rumsfeld. De PvdA heeft door die deelname de grote leugen rond de interventie in Irak gesteund. Militaire interventies zullen in een aantal gevallen kort en hevig van aard moeten zijn en wat minder moeten stoeien op de illusie dat langdurige aanwezigheid effect zal hebben. Dat geldt met name in landen met een geheel andere cultuur en ontwikkelingsperspectief.

2. Het zorgdragen voor eerste klas collectieve voorzieningen

De sociaal democratie heeft als geen ander tot taak om zorg te dragen voor de effectieve inzet van collectieve middelen. De sociaal-democratie moet weer geïdentificeerd worden met eerste klas onderwijs, gezondheidszorg, sportvoorzieningen en veiligheid voor iedereen. De sociaal-democratie kiest niet voor een samenleving van burgers die elke avond een nieuwe zorgpolis of kinderopvang contract moeten bestuderen. In een samenleving met toenemende economische concentraties moeten de rechten van consumenten sterk worden uitgebreid.

In de collectiviteit past ook geen acceptatie van free-rider gedrag . Wie misbruik maakt, wordt aangepakt. Het euvel in het denken van veel linkse politici is dat men maar niet wil inzien dat mensen in anonieme samenlevingen als de onze, rationeel calculerende wezens zijn, die overwegend geneigd zijn tot het kiezen voor hun eigen belang. De georganiseerde solidariteit in onze verzorgingsstaat (of wat ervan over is) stoelt op anonimiteit, op een doorbroken en onzichtbare relatie tussen gevers en ontvangers. In die situaties onttrekken burgers zich aan hun verplichtingen indien controle of de mogelijkheid van sancties ontbreken. Het zogenaamde free-rider gedrag leidt er nog steeds toe dat teveel mensen straffeloos misbruik maken van uitkeringen, oneigenlijk gebruik maken van de WAO of een sociale huurwoning illegaal onderverhuren. Dat gedrag kan alleen maar ingetoomd worden door een overheid die er namens de belastingbetalers streng en rechtvaardig op toe ziet dat het collectieve geld ook op de juiste plek terecht komt. Rechtvaardigheid kan niet zonder strengheid. Solidariteit kan alleen worden gedragen als iedereen meedoet en de overheid topkwaliteit levert voor ons belastinggeld.

De PvdA zal opnieuw moeten bepalen waar het accent in de collectieve uitgaven moet liggen. Kiezen voor eerste klas collectieve voorzieningen of voor de overdracht van uitgaven gericht op particuliere consumptie? In dit licht moet de PvdA er voor pleiten om de hypotheekrente-aftrek over een periode van 30 jaar uit te faseren. De kinderbijslag moet worden beperkt tot 2-3 kinderen. Het zijn uitgaven gebaseerd op particuliere keuzes waarbij de samenleving niet hoeft bij te dragen in deze kosten. Alleen als duidelijke publieke belangen in het geding zijn, valt publieke financiering te overwegen.

3. Inkomenssolidariteit en arbeidsparticipatie

De boel bij elkaar houden betekent dat iedereen moet meedoen om de verzorgingsstaat betaalbaar te houden en om geen inkomensclaves te creëren voor een kleine elite.

'Noemt u mij drie voorbeelden wat u heeft gedaan aan de topinkomens?'. De geschiedenis zal leren of dit voorbeeld gebruikt gaat worden als een voorbeeld van een magistrale debatpositie of als het demasqué van een politicus die er zelf ook niets aan kon doen. Voor de sociaal-democratie gaat het om het vermogen om een van haar kernwaarden, inkomenssolidariteit, ook in deze eeuw vorm te kunnen blijven geven. Daar zijn vele mogelijkheden toe. In ieder geval zou de overheid moeten bepalen dat inkomen, bonussen en andere beloningen boven een bepaald niveau niet langer fiscaal aftrekbaar zijn van het bedrijfsresultaat. De Nederlandse burger hoeft daar niet aan mee te betalen. Leg de rekening maar bij de aandeelhouders!

Ook de inkomens in semi-publieke sectoren zullen moeten worden aangepakt. Kernprobleem in dit vraagstuk is dat ook hier publieke taken op te grote afstand van de politiek zijn gezet. Een politiek die daartoe beslist, wordt vroeg of laat met haar onvermogen geconfronteerd. Eerst publiekelijk, daarna electoraal.

Het grote probleem rond het desastreuze AOW-voorstel van de PvdA was niet alleen de onbeduidende bijdrage die de opbrengst had voor de financiering van de vergrijzing en de onnodige onrust onder ouderen. Het versterkte ook het idee van een luie sociaal-democratie die op zoek gaat naar extra inkomsten in plaats van naar structurele oplossingen van een collectief financieringsprobleem. De financiering van de verzorgingsstaat is gebaseerd op een brede en substantiële stroom van inkomsten uit belasting en premies en het beperken van de voorzieningen tot hen die het echt nodig hebben. Dat kan alleen als onze arbeidsparticipatie optimaal is en dat is ze allesbehalve. Veel teveel vrouwen staan langs de lijn en teveel werknemers haken met luxueuze regelingen vroegtijdig af. Dat tast mede de kurk waarop de verzorgingsstaat drijft en ondermijnt haar draagvlak. Arbeidsparticipatie moet dus niet alleen als integratiemiddel bij uitstek, maar tevens als essentieel onderdeel van het betaalbaar houden van de verzorgingsstaat centraal staan.

4. Nationale identiteit én internationale oriëntatie

De PvdA verstopt zich achter instituties en internationale bewegingen. Globalisering zou een onafwendbaar verschijnsel zijn, Europa dicteert het ongebreidelde marktmechanisme en militair ingrijpen wordt afhankelijk gemaakt van akkoorden in internationale instituties.

Kom op voor onze outsiders. Globalisering is geen natuurverschijnsel. Het elitaire en liberale deel van de PvdA lijkt niet bij machte om het containerbegrip globalisering te nuanceren door het te ontleden. Waar liggen kansen die we moeten grijpen en waar kunnen we bedreigingen afwenden? Waarom horen we zo weinig over de bescherming van de arbeidsmarkt voor de onderkant van de samenleving, 'de outsiders' waar de sociaal-democratie een lans voor hoort te breken? Globalisering heeft geen enkele impact op het schoonmaken van hotelkamers, het beveiligen van winkels, het stukadoren van onze huizen, over het verplegen van onze bejaarden of het bedienen in de horeca. Die banen verdwijnen niet naar lage lonen landen. Deze en zoveel andere beroepen zijn locatiegebonden, ongeacht de vorm en mate van globalisering. Het zijn juist de 'outsiders' die de sociaal-democratie meer kansen wil geven die bij een liberale arbeidsmarkt zonder grenzen worden uitgesloten door de oneerlijke concurrentie van 'outsiders' uit Polen, Afrika en andere economische gelukszoekers. In plaats van beter onderwijs dat in staat is vakmensen af te leveren danwel de lonen te laten stijgen om de kennelijk aanwezige schaarste via binnenlandse marktwerking aan te pakken, worden de kansen om onze werkelozen een baan op de arbeidsmarkt te bieden bewust verder bemoeilijkt. Het is moeilijk te begrijpen hoe linkse partijen dat toelaten om vervolgens te klagen dat 'onze' outsiders geen kansen hebben. In dat licht doen allerlei door links bepleitte en gesubsidieerde projecties om 'onze' outsiders met de grootste moeite aan een baan te helpen, schijnheilig en paternalistisch aan. Het valt evenzeer moeilijk te begrijpen dat hoog opgeleide buitenlanders van buiten de EU in ons land een tijdelijk contract krijgen aangeboden. Links zou de 'brain drain' uit de Derde Wereld moeten tegengaan in plaats van ze te faciliteren. De AIDS bestrijding in Afrika wordt mede bemoeilijkt doordat er meer Afrikaanse dokters in het rijke westen werken dan dat er in Afrika zijn achtergebleven. Het zijn 'de insiders' van die landen die in hun landen van herkomst moeten blijven om daar hun land op te bouwen.

Het aandelenkapitalisme is doorgeschoten. Zelfs de werkgevers van VNO NCW klagen steen en been en vragen de politiek om in te grijpen. De minister van Financiën zegt hier helaas niets aan te kunnen doen. Niet langer bepaalt het old boys netwerk van Nederlandse werkgevers het reilen en zeilen van de grote ondernemingen, maar wordt zij opgejaagd door internationale hedgefonds en private equity. Wellicht wordt het tijd voor een nieuw verbond tussen sociaal-democratie en het Nederlandse bedrijfsleven. De erkenning van het falen en de beperkingen van het liberalisme vormt een van de kernpunten van dit manifest. Nationale identiteit moet op tal van terreinen met trots de boventoon gaan voeren als belangrijk integratiemiddel. Ook in onze economische politiek. We moeten trachten, als Nederland er baat bij heeft, hoofdkantoren van dienstverlening, handel en industrie in ons land te houden. Beschermingsconstructies met dit doel moeten heroverwogen worden in het belang van bijvoorbeeld onze strategische positionering, innovatie en behoud van werkgelegenheid. Ordening kan niet worden overgelaten aan een overvloed aan kapitaal of een grootmacht met een te hoog spaaroverschot.

Wie in Nederland woont en blijft, kiest voor Nederland. Wie Nederlander wil worden, heeft de Nederlandse nationaliteit. Dat verdraagt geen tweede nationale relatie. Met bepaalde landen zal dus moeten worden afgesproken dat zij voor de keuze staan om dan wel hun regelgeving aan te passen, dan wel de consequentie onder ogen te zien dat immigratie naar Nederland van hun onderdanen op termijn bemoeilijkt wordt. Wie pleit voor integratie maar dubbele nationaliteit in tact wil houden, praat met dubbele tong. Van PvdA bestuurders die van hun dubbele nationaliteit kunnen afzien, moet gevraagd worden om vanaf 2011 af te zien van die dubbele nationaliteit. Zij hebben als geen ander een voorbeeldfunctie en dienen die verantwoordelijkheid niet uit de weg te gaan.

De PvdA is te lang gegijzeld door een kleine groep 'politiek-correcte' leden die ervoor zorg hebben gedragen dat problemen in de samenleving niet benoemd mochten worden. Dat lijkt nog steeds het geval. Als laatste redmiddel wordt vanuit deze groep dikwijls het geluid vernomen dat met het benoemen van die problemen bepaalde rechtse populistten in de kaart zou worden gespeeld. Die chantage door de linkse kerk moet sterker worden bestreden door de leiding van de PvdA. De linkse kerk zou moeten erkennen dat er helaas teveel, te snel en te geconcentreerd niet-westerse allochtonen ons land zijn binnengekomen. Jammer dat daar in de zeventien jaar tijd onder kabinetten met premiers en vice-premiers als de CDA'ers van Agt en Lubbers en VVD'ers als Wiegel

weinig aangedaan is. Die tijd is voorbij, niet meer omzien, maar alles inzetten om de huidige bestaande problemen aan te pakken en de instroom zo veel mogelijk te beperken.

Goed dat we naar Afghanistan zijn gegaan, maar straks is een ander aan de beurt.

Nederland heeft een buitengewoon belangrijke taak op zich genomen door deel te nemen aan de vredesopbouw missie in Afghanistan. Een terecht besluit. Immers, Afghanistan was, anders dan Irak, het broeinest van internationaal terrorisme dat onze westerse samenleving in haar hart wist te raken. Een logisch gevolg na de terechte militaire interventie is om deel te nemen aan een vredesmissie in internationaal verband. Bij onze internationale verantwoordelijkheden, past ook de verantwoordelijkheid van andere staten. Dat betekent dat na het aflopen van deze termijn, een ander land onze belangrijke taak overneemt.

Een aangepast Europees verdrag? Prima, maar geen verdrag zonder nieuw referendum.

De PvdA kan en moet de Nederlandse bevolking serieus nemen inzake de afwijzing van de Europese grondwet. Veranderingen moeten worden voorgelegd aan de bevolking in een nieuw referendum. Het dient daarom een breekpunt te zijn in de deelname aan het huidige kabinet. De PvdA neemt geen verantwoordelijkheid voor het buiten sluiten van de Nederlandse bevolking.

5. Demontage van de grootschaligheid

Het beginselprogramma van de PvdA breekt een lans voor het subsidiariteitsbeginsel. De voorstanders van grootschalig bestuur moeten bewijzen dat dit noodzakelijk is, bij hen rust de bewijslast. Dit pleidooi verliest in de politieke praktijk al haar betekenis omdat in de PvdA de overgrote meerderheid van de bestuurders voorstander is van grootschaligheid. Sterker, men is in hoge mate verantwoordelijk voor de reorganisaties gericht op grootschaligheid in het onderwijs, bij de politie en in het openbaar bestuur. De fusies in het onderwijs, het verdwijnen van tal van politieposten, de grootschalige gemeenten, het zijn allemaal voorbeelden van organisatieveranderingen waar PvdA bestuurders aan hebben deelgenomen. Bestuurders die nu dikwijls als manager met een hoog inkomen deze molochachtige organisaties aan het besturen zijn. De burger en het publieke belang zijn op afstand gezet. Waar juist in onze samenleving interventies, improvisaties, nabijheid en overzicht cruciaal zijn, heeft de sociaal-democratie haar onmacht om maatschappelijke problemen aan te pakken getracht te maskeren door te kiezen voor veranderingen in organisaties.

Dat is een dramatische fout geweest. In plaats van het demonteren van deze fusies en het weer terugbrengen van voorzieningen bij de burgers lijkt een nieuwe trend om deze instellingen in stand te houden met regisseurs, managers en coördinatoren om zo het falen van deze mammoet organisaties af te dekken.

Uitgangspunt in de sociaal-democratische organisatie van de publieke taken moet de relatie tussen uitvoerder en burger zijn. ***Bij de huidige bewindspersonen van de PvdA, met name die van Binnenlandse zaken en Onderwijs ligt de grote opgave*** om daar aantoonbaar verandering in aan te brengen. Organisaties gebaseerd op de menselijke maat, met minder regels en minder bureaucratie zijn nodig om zo de echte taken van onderwijzers, politie en verpleging tot hun recht te laten komen. Dat moet bereikt worden door de demontage van de grootschaligheid.

6. Respect voor de problemen van burgers.

De moderne sociaal democratie erkent dat de politiek nooit bevangen kan zijn door de heiligheid van het algemeen belang en zich dus kan afsluiten van de samenleving. Klagende burgers bestaan niet. Betrokkenheid van burgers bij de publieke zaak is een sociaal-democratisch ideaal. Maar bij moderne sociaal-democraten passen evenmin politici die inhoudsloos met rode ballonnen over straat gaan zonder een idee van wat de problemen en mogelijke oplossingen zijn.

Te vaak is er zowel op landelijk als op lokaal niveau met *dédain* en met misprijzen gesproken over de problemen van burgers. Dat dreigt opnieuw. Het grootste door burgers ervaren probleem in veel grote steden is bijvoorbeeld de onmogelijkheid om te parkeren in de buurt van de eigen woning. Binnen de politiek van de PvdA wordt het onderwerp dan wel niet behandeld, dan wel beoordeeld als was men het nevenfiliaal van Groen Links. Dat vele burgers afhankelijk zijn van de auto voor werk, zorgtaken, ouderbezoek of bezoek aan kleinkinderen lijkt in de belevingswereld van PvdA politici niet of nauwelijks voor te komen. Sociale functies in het maatschappelijk leven in een stad dreigen daarmee in de knel te komen. Het voorbeeld dient hier als illustratie van het zoveelste

onderwerp waarbij de eenzijdige samenstelling van PvdA fracties niet in contact staat met de dagelijkse leefwereld van haar kiezers.

In de politiek staat dus de **vertegenwoordigende** rol van de volksvertegenwoordiger centraal. Politiek is van burgers, zij geven macht en halen hem weer terug. Alleen met die erkenning kan de sociaal-democratie inhoudelijk gevoed worden en er naar handelen.

7. Tijd voor politieke regie

Jacques Tichelaar, de nieuwe fractievoorzitter van de PvdA, verklaarde onlangs dat er een grondig debat moet komen over de inhoud: 'waar staat de PvdA nu precies voor?' Maar onder het leiderschap van Wouter Bos en Ruud Koole is een bibliotheek aan rapporten verschenen. Hoe kan het dat ondanks al die rapporten en een nieuw beginselmanifest de PvdA nog steeds geen herkenbaar profiel heeft? Teveel focus op de lijsttrekker, die daar zelf overigens voor gepleit heeft? Teveel bezigheidstherapie voor een partij zonder goedgeorganiseerde aansluiting op de parlementaire en lokale bestuurders? Of komt het wellicht voort uit de verworping van de PvdA tot een club vol zelfverklaarde intellectuelen, beleidsmedewerkers, ambtenaren en andere vrijgestelden die leven in een wereld waarin rapporten produceren het hoogst haalbare is, maar waar men geen besef is hoe en door wie dat in de politieke praktijk gerealiseerd dient te worden?

De PvdA verkeert al met al in een diepe crisis. Een nieuw lid blijft gemiddeld 9 maanden lid. De lage- en middeninkomens stemmen in meerderheid voor de SP in plaats van de PvdA. Verlaten we het schip of doen we er wat aan? Want ook de aanpassingen die gemaakt worden, zijn vaak te klein, te laat of blijven verwarrend. De PvdA steunt een vredesmacht in Irak en krijgt, als lid van de 'coalition of the willing', applaus van oud minister Rumsfeld. Maar een onderzoek achteraf naar het ontstaan van de oorlog bokst ze niet voor elkaar. Het taboe op de afschaffing van de hypotheekrente-af trek weet ze sterk te doorbreken, maar vervolgens ze kiest voor een bureaucratisch voorstel dat volgens deskundigen buitengewoon weinig oplevert. Als een van de weinigen steunt ze het VMBO nog, 'Leve het VMBO', heette een van de rapporten, uiteindelijk pleit ze voor een grootschalig onderzoek naar de verworping van het onderwijs. Veranderingen in standpunten duren te lang en komen onvoldoende duidelijk over het voetlicht. Waar de PvdA haar koers tracht aan te passen, loopt ze zelf vaak achter de feiten aan als een rapport gereed is. De PvdA loopt dus niet meer voorop.

De PvdA wordt, anders dan in sommige analyses beschreven, niet geconfronteerd met spagaten maar met een wurgende houdgreep: het onvermogen van de huidige PvdA om na analyses en rapporten de daad bij het woord te voegen. Er is regie nodig voordat er nog meer rapporten worden geschreven.

Daarom zal in de komende periode tot aan de volgende verkiezingen de partijorganisatie anders ingericht moeten worden. Eerste doel daarbij is om de samenstelling van het nieuwe partijbestuur te beïnvloeden in de richting van een sociaal democratische koers en regie. Gelet op de acute crisis binnen de PvdA moet van de nieuwe partijvoorzitter, anders dan de theorieboekjes voorschrijven, een leidende politieke rol worden verwacht. De nieuwe voorzitter zal een politieke regiegroep moeten instellen die het Haagse smaldeel dwingt koers te bepalen en keuzes te maken waarin de grote problemen van Nederland centraal staan en daar heldere sociaal-democratische standpunten op formuleert.

Het is aan te bevelen om de nieuwe partijvoorzitter de volgende voorzitter van de kandidaatstellingscommissie te laten worden. Evenzo is het aan te bevelen om de partijleider voorzitter van de programcommissie te laten worden. Het af en toe iemand langs laten komen die de verantwoordelijkheid krijgt voor rekrutering en ideevorming zonder aansluiting op de parlementaire praktijk maakt politieke regie op de koers en de zoektocht naar nieuwe vitale denkers en bestuurders onmogelijk.

Het moet anders. Zo kan het niet langer!